

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 6/16) и член 65-г став 1 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15 и 190/16), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

за методологијата за утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија (неофицијален пречитен текст)¹

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишува методологијата врз основа на која Народната банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) ја утврдува стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености кон резиденти во Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: изложености во Република Северна Македонија), којшто опфаќа:

- утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија;
- начин на воведување и промени на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија.

Покрај методологијата од ставот 1 од оваа точка, со оваа одлука се пропишува и начинот на пресметка на специфичната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот и начинот на доставување податоци до Народната банка за нејзината висина и структура.

¹ Ова претставува неофицијален пречистен текст на Одлуката за методологијата за утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија. Неофицијалниот пречистен текст на Одлуката за методологијата за утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија се состои од: Одлуката за методологијата за утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр.26/17), Одлуката за изменување на Одлуката за методологијата за утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Македонија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.98/21) и Одлука за изменување на Одлуката за методологијата за утврдување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 149/21)

2. На изразите коишто не се дефинирани во оваа одлука се применува нивното значење утврдено со Законот за банките и регулативата на Народната банка со која е регулирана методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.

II. УТВРДУВАЊЕ НА СТАПКАТА НА ПРОТИВЦИКЛИЧНИОТ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА ИЗЛОЖЕНОСТИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

3. Стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија се утврдува преку следниве чекори:

- утврдување на соодносот меѓу кредитите на нефинансискиот сектор и бруто домашниот производ (во понатамошниот текст: стапка на кредити), согласно со точката 4 од оваа одлука;
- утврдување на отстапувањето на стапката на кредити од нејзиниот долгорочен тренд (во понатамошниот текст: отстапување на стапката на кредити), согласно со точката 5 од оваа одлука;
- утврдување на референтната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот, согласно со точката 6 од оваа одлука;
- утврдување на нивото на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија, согласно со точката 8 од оваа одлука.

4. Стапката на кредити за секој квартал (t) се пресметува како однос на кредитите на нефинансискиот сектор и номиналниот бруто домашен производ, со користење на следната формула:

$$\text{Стапка на кредити}(t) = \left(\frac{\text{Кредити на нефинансискиот сектор}(t)}{(\text{БДП}(t-1) + \text{БДП}(t-2) + \text{БДП}(t-3) + \text{БДП}(t-4))} \right) \times 100$$

5. Отстапувањето на стапката на кредити за секој квартал(t) се пресметува како разлика помеѓу стапката на кредити од точката 4 од оваа одлука и трендот(t), со користење на следната формула:

$$\text{Отстапување на стапката на кредити}(t) = \text{Стапка на кредити}(t) - \text{Тренд}(t)$$

Тренд(t) во формулата од ставот 2 од оваа точка претставува просечна вредност на стапката на кредитите, пресметана со користење на едностраниот Ходрик-Прескотов филтер со параметар ламбда еднаков на 400.000 за кварталот(t).

Отстапувањето на стапката на кредити од ставот 1 од оваа точка се изразува во процентни поени.

6. Доколку отстапувањето на стапката на кредити од точката 5 од оваа одлука е еднакво или помало од 2 процентни поена (долна граница), референтната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија изнесува 0%.

Доколку отстапувањето на стапката на кредити од точката 5 од оваа одлука е еднакво или поголемо од 10 процентни поени (горна граница),

референтната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија изнесува 2,5%.

Доколку отстапувањето на стапката на кредити од точката 5 од оваа одлука е меѓу долната и горната граница од ставовите 1 и 2 од оваа точка, референтната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија се утврдува со користење на следната формула:

$$\text{Референтна стапка на ПЗСК} = \text{Отстапување}(\tau) \times 0,3125 - 0,625$$

7. Народната банка ја утврдува референтната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија од точката 6 од оваа одлука на квартална основа.

8. Во зависност од висината на референтната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот, утврдена согласно со точката 6 од оваа одлука, Народната банка ја утврдува потребната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија.

Стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот од ставот 1 од оваа точка се движи од 0% до 2,5% и се изразува во интервали од 0,25 процентни поени.

По исклучок, доколку се утврди дека е тоа потребно при утврдување на висината на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот од ставот 1 од оваа точка, Народната банка може да земе предвид и други индикатори за нивото на системските ризици, како индикатори за финансиските пазари, пазарот на недвижности, отпорноста на банкарскиот систем, домашната економија и слично.

Врз основа на индикаторите од ставот 3 од оваа точка, Народната банка може да утврди стапка на противцикличен заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија повисока од 2,5%.

III. НАЧИН НА ВОВЕДУВАЊЕ И ПРОМЕНА НА СТАПКАТА НА ПРОТИВЦИКЛИЧНИОТ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА ИЗЛОЖЕНОСТИТЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

9. Имајќи ја предвид стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот утврдена согласно со точката 8 од оваа одлука, Народната банка на квартална основа утврдува дали има потреба да не се воведе, да се воведе, да се зголеми, да се намали или да се ослободи противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија.

10. При утврдувањето дали има потреба да не се воведе, да се воведе, да се зголеми, да се намали или да се ослободи противцикличниот заштитен слој на капиталот од точката 9 од оваа одлука, Народната банка може да земе предвид и други индикатори за нивото на системските ризици, како на пример, индикатори за финансиските пазари, пазарот на недвижности, отпорноста на банкарскиот систем, домашната економија и слично.

11. Врз основа на утврдената потреба од точката 9 од оваа одлука, Советот на Народната банка донесува одлука за висината на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот, во која е наведено најмалку следново:

- датумот од кој банките се должни да ја применуваат стапката на противцикличниот заштитен слој, во случај на нејзино воведување или зголемување;
- датумот од кога се намалува стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот или од кога се ослободува барањето за противцикличен заштитен слој на капиталот, при што се имаат предвид одредбите од точката 12 став 1 од оваа одлука;
- причините за одредувањето пократок датум на примена, во случаите кога при воведувањето или зголемувањето на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот е определен датумот на примена кој е пократок од 12 месеци.

12. Во случај на намалување на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија, или во случај на ослободување на барањето за противцикличен заштитен слој на капиталот за изложености во Република Северна Македонија, намалувањето, односно ослободувањето стапува во сила осмиот ден од денот на објавувањето на Одлуката за намалување, односно за ослободување на противцикличниот заштитен слој на капиталот во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Народната банка ја објавува стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот на својата интернет-страница, согласно со закон.

IV. НАЧИН НА ПРЕСМЕТКА НА СПЕЦИФИЧНАТА СТАПКА НА ПРОТИВЦИКЛИЧНИОТ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА СЕКОЈА БАНКА

13. Банката е должна да утврди специфична стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот.

14. Специфичната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот претставува пондериран просек на стапките на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите на банката кон клиентите од приватниот сектор од сите земји кон кои банката има изложеност, вклучувајќи ја и Република Северна Македонија. Во утврдувањето на специфичната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот се вклучуваат изложеностите кон клиентите од приватниот сектор од сите земји, без разлика на висината на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите кон таа земја.

Специфичната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот се утврдува со користење на следнава формула:

$$\text{Специфична стапка} = \frac{\sum_{j=1}^n (C_j \times \text{КПКР}_j)}{\text{КПКР}} \times 100$$

Термините од формулата од ставот 2 од оваа точка го имаат следново значење:

- C_3 е стапка на противцикличниот заштитен слој за изложеностите кон земјата 3, објавена со одлука на Советот на Народната банка;
- $KPKP_3$ е капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик за изложеностите кон клиентите од приватниот сектор од земјата 3, утврден согласно со регулативата на Народната банка за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот;
- $KPKP$ е вкупниот износ на капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик за сите изложености на банката кон клиентите од приватниот сектор, утврден согласно со регулативата на Народната банка за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.

За потребите на оваа точка, изложеностите кон клиентите од приватниот сектор ги опфаќаат изложеностите кон небанкарските финансиски институции, домаќинствата и нефинансиските правни лица, со исклучок на јавните институции.

V. НАЧИН И СОДРЖИНА НА ИЗВЕШТУВАЊЕ НА НАРОДНАТА БАНКА

15. Банката е должна да доставува извештај до Народната банка за висината и структурата на специфичната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот од точката 14 од оваа одлука (образец ССПЗСК), најмалку на квартална основа, со состојба на 31 март, 30 јуни, 30 септември и 31 декември.

16. Рокот за доставување на извештаите од точката 15 од оваа одлука е петнаесет работни дена по датумот за кој се доставува извештајот.

По исклучок на ставот 1 од оваа точка, рокот за доставување на извештајот од точката 15 од оваа одлука со состојба на 31 декември е пет работни дена по истекот на рокот за доставување на неревидираниот годишен финансиски извештај.

Извештајот од точката 15 од оваа одлука е составен дел на оваа одлука.

VI. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

17. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од датумот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе почне да се применува од 1 јули 2017 година.

О бр. 02-15/II-8/2017
27 февруари 2017 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов

**Извештај за утврдување на специфичната стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот
со состојба на _____**

во (000) денари

Ред. бр	Земја	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	Стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот (во %)	Противцикличен заштитен слој на капиталот
1	2	3	4	5=3*4
1				
2				
3				
...				
I.	Вкупно (1+2+3+...)	0		0
II.	Специфична стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот			0

Сивото поле не се пополнува

- Во одделните редови од колоната бр. 2 се внесуваат сите земји (одделно) кон кои банката има изложеност.
- Во колоната бр. 3 се внесува капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик за изложеностите кон секоја земја од колоната бр. 2.
- Во колоната бр. 4 се внесува стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите кон одделна земја, објавена од Народната банка. Доколку Народната банка не објавила стапка на противцикличен заштитен слој на капиталот за изложеностите кон одредена земја, се внесува 0%.
- Во колоната бр. 5 се внесува производот на износите од одделните редови од колоните бр. 3 и 4.
- Редот бр. I „вкупно“ се пополнува за колоните бр. 3 и 5, како збир на сите износи од претходните редови на тие колони.
- Во редот бр. II „специфична стапка на противцикличниот заштитен слој на капиталот“ се внесува количникот на износите од колоните бр. 5 и 3, од редот вкупно, помножен со 100 (се изразува во %).